

TROJE TŘEŠNĚ A SÁZKA NA ČERNOU

Hraní v kasinech, na automatech i sázení v Česku čeká s dlouho odkládaným loterijním zákonem revoluce. Hazardnímu průmyslu ale vyhovuje, pokud k žádným změnám nedojde, a o nová pravidla se tak vede tvrdý boj.

Text: Zuzana Hodková

Foto: Shutterstock

PŮL DESÁTÉ VEČER, NAD STOLEM S RULETOU se nakláni skupinka turistů. „Tihle hrají jen pro zábavu. A když prohraje, nebudou to řešit,“ vysvětluje Jaroslav, manažer jednoho z pražských kasin. V této budově pracuje už dvacet let. A za tu dobu přesně ví, jakého hráče má před sebou. Jestli je to stejný typ jako ten, co tu nedávno vybral tři a půl milionu – naprostě bez emocí, ani koutkem úst nepohnul. Nebo jestli se spíš podobá hráči, který vždy, když prohraje, nalije pivo do rulety a zapálenou cigaretu odhodí na koberec. Jestli bude dělat scény a bude se chtít práť, nebo bude plakat. Jestli se musel nejprve opít, aby si dodal odvahu do kasina poprvé v životě vstoupit. Nebo jestli sem právě přišel hrát o ty poslední peníze, co má.

U vedlejšího stolu sedí muž v černé košili. „Chodí sem téměř každý den. Začal před půl rokem. S kamarádem, který ho sem po první přivedl, se prý už nestýká. Tady se v ruletě točí velké peníze,“ vypráví Jaroslav. Příběhy takových hráčů krupiéři většinou znají. Nad ránem se často svěřují. I s tím, kolik už mají napůjčováno, aby mohli zitra opět přijít. Hráč v černé košili už půl milionu. Vyhrává někdy? „V kasinu se dá vyhrát, ale ne vyhrávat.“

Pravidlo, které stejně a možná ještě více sedí na automaty – tedy dnes už spíš videoloterijní terminály – loterie a další sázky. Přesto se v hazardu ročně protočí 124 miliard korun a tato částka během let klesá jen velmi mírně. Nejvíce z této sumy spolykají právě videoloterijní terminály a automaty. Kolik jich celkem v Česku je, nikdo neví. Některé totiž povoluje ministerstvo financí, jiné obce. Počet těch, které schvaluje ministerstvo, nyní začal mírně klesat. Přesto se ale stále pohybuje v desítkách tisíc a v přepočtu na obyvatele tak Česko stále patří ke světovým velmocím. Například v Plzni podle zprávy sdružení Změna pro Plzeň připadá na jeden automat 86 obyvatel včetně kojenců a dětí.

Spíše než v kasinech, kde každý návštěvník musí předkládat průkaz totožnosti, krmí hráči takzvané bedny v hernách, barech

a restauracích. Bez striktní kontroly a někde i bez kamery. Ročně do automatů vhodí 66 miliard korun, téměř 19 miliard v nich pak zůstane jejich majitelům.

Hazardní daně

Podnikatel v hazardu se o své zisky musí dělit se státem, daně a odvody z veškerého hazardu vynesou státní kase osm miliard korun. K tomu například vlastníci automatů platí poplatky za to, že stroj vůbec někde může stát. Stejně odvody platí i provozovatelé dalších hazardních a sázkových her. Jenže stát chce víc. Poslední studie Národního ústavu duševního zdraví totiž ukázala, že léčba právě závislostí na hazardu stojí zemi ročně 16 miliard korun, tedy dvakrát víc, než stát na daních vybere, a počet lidí, kteří jsou na hazardu závislí, roste. Některé statistiky hovoří až o 80 tisících patologických hráčech a o tom, že stále přibývají další.

Chystaný nový loterijní zákon má nahradit ten stávající z roku 1990 a daně zvyšuje. U videoloterijních terminálů a automatů ze současných 20 na 35 procent. U živé hry, loterie a bingo na 50 procent. A provozovatelé kurzových sázk a tombol nad 75 tisíc by podle něj měli zaplatit čtvrtinu z příjmů, které utrží. Ambičzní plán, i když původní návrhy byly ještě ambicióznější a tvrdému hazardu, tedy automatům, plánovaly hned 40procentní odvod. S tím, že jich tudíž ubude a stejně tak se sníží i počet lidí, kterým hazard ničí životy.

Zákon už myslí i na to, jak se vybrané peníze rozdělí. Výnos daně z takzvaných technických her, tedy hlavně automatů, půjde i nadále do kasy státu a obcí, jen v novém poměru 55 ku 45 ve prospěch státu. U ostatních her půjde do státní pokladny hned 70 procent daňových výnosů.

Původně měl zákon platit už od příštího roku, nejspíš ale nebude, nelze to totiž stíhnout. Musí ho posoudit Evropská komise, a navíc ještě ani nezačalo výběrové řízení na monitorovací systém, jeden z jeho základních pilířů. Přesně tyto důvody ministerstvo financí představilo koncem dubna. „Bez monitorovacího systému a připravené celní správy zákon prostě nejdé spustit,“ vysvětluje zdržení náměstek ministra financí Ondřej Závodský. Jde totiž o komplexní změnu, která má převrátit celé fungování hazardu, nejen jeho zdanění. Zakáže třeba hru v restauracích a nechá jí prostor jen v kasinech a hernách, tedy striktně pod dohledem. Počet automatů chce zákon zredukovat na 40 tisíc. Právě tolik má být uděleno licencí, které budou muset zájemci dražit.

Největší novinkou pak bude právě monitorovací systém, ve kterém budou všichni hráči registrovani a přes který se budou identifikovat a prověřovat. Zvýší tak kontrolu výběru daní, a navíc se vyloučí patologičtí hráči. Systém má být propojen i s dalšími registry, jako je právě registr léčených hráčů nebo databáze ministerstva práce a sociálních věcí. To aby nehráli třeba neplatící alimentů či lidé na sociálních dávkách a před bankrotom. Důležitý bude také proto, že ministerstvo chce nastavit limit, který bude moci jednotlivý hráč prosázet. Jenže právě monitorovací systém se ukázel jako největší komplikace.

Jako „náplast“ proto ministerstvo už od příštího roku připravilo jinou, takzvanou překlenovací novelu. Jenže, jak vyčítají její kritici, ta myslí jen na daně a plošně zvyšuje současnou 20procentní sazbu všem na 25 procent. Koaliční rada novelu už schválila, i když lidovečtí poslanci ji považují za nekoncepční a nesystémovou a varují, že rezignovala na prevenci hazardu. „S překlenovací novelou vybereme už příští rok na daních o dvě a půl miliardy korun více,“ plánuje ale náměstek Závodský.

Za jeden provaz

Jenže takové plány se hazardnímu průmyslu vůbec nelibí. Na tajném setkání se velká část jeho zástupců téměř jednohlasně shodla,

HAZARDNÍ PRŮMYSL V KORUNÁCH

*Vloženo do hry:***123,9 miliardy***Vyplaceno:***95,3 miliardy**

INTERAKTIVNÍ VIDEOLOTERIJNÍ TERMINÁLY

*Vloženo do hry:***51,4 miliardy***Vyplaceno:***37,3 miliardy**

že se spojí a udělají vše pro to, aby překlenovací novela neprošla. Změny, které jsou pro fungování trhu nutné, totiž nepřináší, a tak i v příštím roce bude velká část peněz utíkat k nedaněným, nelegálním provozovatelům. Navíc, současná situace a čekání na nový a historicky stále jen odkládaný zákon je pro ně rozhodně výhodnější. Lobbisté hazardu proto mají jednoznačné zadání zahájit útok na politiky. A sám ministr financí Andrej Babiš už několikrát upozornil, že hazardní lobby je v tomto parlamentu nevývalede silná.

Oficiální argument mají provozovatelé sázek a loterií poměrně přesvědčivý – jde tu i o peníze státu. Podle studie poradenské společnosti KPMG nelegální provozovatelé online loterii a sázek připraví ročně stát o víc než miliardu korun na daních. Patří sem třeba velké společnosti typu Bwin, Betfair a další, které mají sídlo v zahraničí, často na Maltě či Gibraltar. V Česku neplatí daně, i když mají své stránky v češtině a nabízejí tu své služby. Dlouho byla jejich činnost mlčky tolerovaná a případná trestní oznámení podaná proti takovým firmám byla zase odložena. Přesně před rokem ale padla první pokuta. Specializovaný finanční úřad uložil za porušení zákazu přeshraničního sázení jednomu z hráčů sankci 850 tisíc korun. Další boj proti témtěto firmám však nenásledoval.

Kromě kurzových sázek je však na internetu i nelegální ruleta, online kasina a v nich i internetové herní automaty. A vedle online světa jsou i nelegální kamenné herny fungující pod záštitou občanských sdružení, kam mají mít přístup výhradně jejich členové. Jenže členem takového sdružení může být úplně každý. Stačí vymyšlená adresa, ani doklad totožnosti není potřeba. „Jenom si tohle vyplňte, to je taková obezlička, a pak už můžete hrát, jak chcete,“ vysvětloval ochotně provozní jednoho z pražských podniků, kde se takto obchází zákon, při vystavování modré kartičky s nápisem „Život je hrou“ na smyšlené jméno Jana Černá.

Slavné jsou konečně i takzvané kvizomaty, na které je česká policie stále krátká. I když už padlo několik trestních oznámení a společnosti Vindaron dokonce finanční správa uložila pokutu téměř deset milionů korun, jejich provozovatelé se stále ohánějí znaleckými posudky. Tvrdí, že i když se v „bedně“ protáčí válce zcela náhodně, jsou tam přece i otázky, nejde tak o klasický hazard a pravidla se tedy na ně nevtahují. Jak účinný je současný boj proti nim, napovídá i úryvek z nedávné prezentace ministerstva financí. „Jsme si ale vědomi, že se pohybujeme na hranici možností pravomoci ministerstva daných stávající legislativou a že větší možnosti regulace přinese až nový zákon o hazardních hrách spolu s novým daňovým zákonem,“ pišou úředníci.

„Chápeme, že překlenovací novela je jen mezistupeň, ale nám

jen přidává daně, a přitom neřeší problémy, které na trhu dlouhodobě jsou,“ říká Vladimír Eichinger, sekretář Asociace kasin. V oficiálním prohlášení pak asociace upozorňuje, že naprostě postrádá jakoukoliv snahu řešit otázky nelegálních provozoven a otázky zcela nekontrolovaného a nedaněného hazardu. „Zneapojuje nás rozhodnutí, kterým se jen zvýší daně a poplatky z hazardu a naplní státní pokladna,“ tvrdí.

„Novela sahá jen na nás, ostatní budou mít ještě další rok daňové prázdniny,“ dodává Petr Vrzáň ze sdružení Spelos, které sdružuje provozovatele centrálních loterních systémů, tedy automatů a videoloterijních terminálů. Přitom právě takzvaný tvrdý hazard by bylo možné brát jako vítěze prozatímní legislativní přetahované. Překlenovací novela mu zvýší daně jen o pět procent. Zákon přitom počítal s 55procentním zdaněním a dalším omezením. Jenže k tomu jsou tu i vyšší poplatky z přístroje. Z 55 korun za den na dvojnásobek. Je přitom jedno, jestli na přístroji někdo ten den vůbec hraje, natož prohrává. I v tomto případě je tedy pro hazardní průmysl výhodnější zůstat beze změn než překlenovací novela.

Naopak jasným poraženým této přetahované jsou v tuto chvíli kurzové sázky. „Co jsme do zákona chtěli, to nemáme, jen bude me platit 25 procent daň,“ upozorňuje Marek Herman z Asociace provozovatelů kurzových sázek. Sázky na fotbal tak mají být minimálně na rok stejně zdaněné jako loterie, ruleta nebo protáčení válců na automatech. Navíc od počátku už ve stejné výši, s jakou počítá nový zákon. Průměr v Evropské unii je přitom podle ma-

ELEKTROMECHANICKÁ RULETA

*Vloženo do hry:***7,4 miliardy***Vyplaceno:***6,2 miliardy**

INTERNETOVÉ KURZOVÉ SÁZKY

*Vloženo do hry:***22,4 miliardy***Vyplaceno:***19,9 miliardy**

jitelů sázkových kanceláří zhruba 18 procent. Firmám se však nelší hlavně to, že jsou momentálně dány na stejnou misku vah, i co se týče společenské nebezpečnosti, jako tvrdý hazard.

Známý odborník na závislosti a primář Psychiatrické nemocnice Bohnice Karel Nešpor by ale s přísným metrem pro všechny nejspíš souhlasil. I u něj na oddělení se teď léčí lidé, kteří propadli sázkám na sport. I když proti těm, jejichž závislost spustily automaty, jsou zatím stále v menšině. Začátek bývá u všech závislých hráčů stejný. První hra a první překvapivá výhra. I muž sedící v černé košili u rulety měl vlastně hvězdný start. První návštěva a první protáčení kuličky mu vyneslo stovky tišic. Pak už to tolík nepadal. Přesto dokáže strávit nad ruletou i 16 hodin denně.

Sázka na nový zákon

Mohlo by to vypadat, že celý trh napjatě čeká na nový zákon, který vše a ke spokojenosti všech vyfisi. Jenže opravdu ho všichni chtějí? Zákon už prošel připomínkovým řízením, na vládu ho ministr Babiš však teprve ponese. A je otázka, jak tam s ním dopadne. Určitou podporu už má od sportovních svazů, dříve mocného společence hazardu. Těm totiž slíbil, že s novým zákonem dostanou na svou činnost o tři miliardy korun navíc. Jenže stále tu jsou samotné hazardní firmy a jejich často velmi schopní lidé. A tak hrozí, že by se mohly objevit pozměňovací návrhy v jejich prospěch.

Vysoké daně, se kterými nový zákon počítá, odmítají totiž shodně všichni zástupci českého hazardu. Navíc i jeho další body

VÝHERNÍ HRAČÍ PŘÍSTROJE

*Vloženo do hry:***14,6 miliardy***Vyplaceno:***12 miliard**

jsou podle nich přinejmenším sporné. Provozovatelům videoloterijních terminálů a automatů se nelší krátké lhůty, se kterými zákon počítá, a upozorňuje, že každý podnikatel potřebuje jistotu na několik let. Další výhrady mají k nastavení sázkových limitů a omezení počtu automatů. Zástupcům kasin zase nevyhovuje nutnost dražení licencí, nařízená pauza ve hře nebo stanovení maximální hodinové prohry. A to obzvlášť v příhraničních oblastech, kde často hrají cizinci a jsou tak zvyklí na zcela jiné částky.

Zástupci sázkových kanceláří se zase v médiích svěřili, že i když chce zákon zlegalizovat zahraniční provozovatele, kteří ted fungují mimo systém, hrozí, že se kvůli vysoké daně o licenci vůbec nepřihláší. A je otázka, zda pak budou skutečně efektivně blokování.

S patologickými hráči by měl zatočit monitorovací systém, ale i zákonem stanovené sumy, za které je možné hrát v kasinech či hernách. „K tomu ale není potřeba nový zákon. To, zá kolik se může hrát v restauraci, herně i kasinu, je napsáno už v tom současném. Jen to ministerstvo financí nerespektuje,“ říká Vlastimil Vyhlídal, majitel několika kasin.

Skupinka turistů se od rulety mezitím přesunula k baru. Muž v černé košili sázi na černou. Jedenáct hodin, v kasinu je celkem klid. „V devadesátých letech jely naplno dvě kasy a před nimi stáli lidé fronty. Po kobercích se lila koňák a bylo tu tak zakouřeno, že nebylo vidět na konec sálu. Tohle je už ale pryč,“ dodává Jaroslav.

Autorka je redaktorka České televize

ČÍSELNÉ LOTERIE

*Vloženo do hry:***7,1 miliardy***Vyplaceno:***3,8 miliardy**

SÁZKOVÉ HRY PROVOZOVANÉ V KASINECH

*Vloženo do hry:***7,1 miliardy***Vyplaceno:***5,7 miliardy**